

Sygn. akt VII U 96/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lutego 2021 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan - Karasińska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 17 lutego 2021 r. w Warszawie

sprawy B. P.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej

na skutek odwołania B. P.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

z dnia 3 lipca 2017 r. znak (...), ZER-SW1- (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. z dnia 3 lipca 2017 r. znak (...), ZER-SW1- (...) w ten sposób, że ponownie ustala wysokość emerytury B. P. od dnia 1 października 2017 r. z pominięciem art. 15c w zw. z art. 32 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, w brzmieniu nadanym ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r., poz. 708 ze zm.);

2. zasądza od organu rentowego Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. na rzecz odwołującej się B. P. kwotę 180,00 złotych (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

WYROK KOŃCOWY

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2021 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i (...)**

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan - Karasińska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 marca 2021 r. w W.

sprawy B. P.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej

na skutek odwołania B. P.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

z dnia 3 lipca 2017 r. znak (...), ZER-SW1- (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. z dnia 3 lipca 2017 r. znak (...), ZER-SW1- (...) w ten sposób, że ponownie ustala wysokość renty inwalidzkiej B. P. od dnia 1 października 2017 r. z pominięciem art. 22 a w związku z art. 32 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, w brzmieniu nadanym ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r., poz. 708 ze zm.);

2. zasądza od organu rentowego Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. na rzecz odwołującej się B. P. kwotę 180,00 złotych (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W dniu 11 sierpnia 2017 r. **B. P.**, zastępowana przez pełnomocnika, złożyła w Sądzie Okręgowym w Warszawie odwołanie od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. nr ewid. (...), ZER-SW1- (...) w przedmiocie ponownego ustalenia jej emerytury policyjnej, oraz nr ewid. (...), ZER-SW1- (...) w przedmiocie ponownego ustalenia jej renty policyjnej.

Skarżonym decyzjom i stanowiącej podstawie ich skarżenia art. 15c, 22a oraz art. 13 ust. 1 lit. 1 c w zw. z art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin zarzuciła naruszenie:

1. przepisów prawa materialnego, tj. art. 2 Konstytucji RP, poprzez wydanie decyzji na podstawie przepisów ustawy sprzecznej z zasadami zaufania obywatela do państwa, przyzwoitej legislacji, ochrony praw nabytych, sprawiedliwości społecznej, niedziałania prawa wstecz, wyrażonych w w/w przepisie i w konsekwencji powyższego naruszenia - niesłuszne, arbitralne obniżenie świadczeń emerytalnych i rentowych;

2. przepisów prawa materialnego, tj. art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, poprzez wydanie decyzji na podstawie ustawy sprzecznej z wyrażonym w w/w przepisach prawie do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego, a w konsekwencji arbitralne obniżenie przysługującego ubezpieczonej świadczenia emerytalnego

i rentowego co stanowi nieproporcjonalne i nieuzasadnione naruszenie przysługującego jej wyżej wymienionego prawa do zaopatrzenia emerytalnego i rentowego.

3. przepisów prawa materialnego, tj. art. 30 oraz art. 47 Konstytucji RP w zw. z art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, poprzez wydanie decyzji na podstawie ustawy sprzecznej z wyrażonymi w wyżej wymienionych przepisach zasad poszanowania godności, prawa do ochrony czci, dobrego imienia, prawa do prywatności i prawa do poszanowania życia rodzinnego, poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że służba skarżącej w okresie przed 31 lipca 1990 r. stanowiła „służbę na rzecz totalitarnego państwa”, i w konsekwencji arbitralne przypisanie jej - w akcie prawnym rangi ustawy – winy za działania związane z naruszeniami praw człowieka, których dopuszczali się niektórzy przedstawiciele władzy publicznej PRL oraz niektórzy funkcjonariusze organów bezpieczeństwa PRL, a do których Skarżąca w żaden sposób się nie zalicza.

4. przepisów prawa materialnego, tj. art. 45 ust. 1 w zw. z art. 10 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6 ust. 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, poprzez wydanie decyzji na podstawie ustawy sprzecznej z prawem do sprawiedliwego rozpoznania sprawy, a polegające na zastosowaniu represji bez wykazania winy indywidualnej, zastąpienie w tym zakresie władzy sądowniczej władzą ustawodawczą i odwróceniu w ten sposób zasady domniemania niewinności i w konsekwencji nieuprawnione uznanie wszystkich funkcjonariuszy będących w służbie przed 31 lipca 1990 r. za winnych działań zasługujących na penalizację;

5. przepisów prawa materialnego, tj. art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zw. z art. 1 Protokołu nr (...) do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, poprzez wydanie decyzji na podstawie ustawy sprzecznej z zasadą proporcjonalności przy ochronie własności, polegające na naruszeniu osobistych praw majątkowych ubezpieczonej i jej prawa do poszanowania mienia jak również prawa do zabezpieczenia społecznego, które podlegają równej dla wszystkich ochronie, a w konsekwencji stosowanie w stosunku do niej nieuzasadnionej represji ekonomicznej.

6. przepisów prawa materialnego, tj. art. 15 ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, poprzez bezprawne nieuwzględnienie przy obliczaniu podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego dodatku z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą i w konsekwencji nieuprawnione obniżenie tego świadczenia ubezpieczonej o wysokość przedmiotowego dodatku.

Mając na uwadze powyższe odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonych decyzji przez przyznanie jej świadczenia emerytalnego i rentowego w dotychczasowej wysokości oraz o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając odwołanie ubezpieczona podkreśliła, że podczas przebiegu służby nigdy nie pracowała na rzecz „państwa totalitarnego” i sumiennie wykonywała swoje obowiązki dotyczące weryfikacji i tłumaczeniem z języka niemieckiego powierzonej jej dokumentacji. Nigdy nie wykonywała czynności kierowniczych, nie podejmując wiążących decyzji merytorycznych, będąc szeregowym pracownikiem. Skarżąca wskazała, iż odeszła ze służby po 25 latach z powodu złego stanu zdrowia - otrzymała rentę inwalidzką (II grupa inwalidzka), którą pobierała do chwili obecnej. Podkreśliła także, iż w trakcie służby w przedmiotowym okresie nikogo nie represjonowała, nie inwigilowała środowisk opozycji demokratycznej, nikogo nie skrzywdziła. Wypełniała ona swoje obowiązki zgodnie z obowiązującym wówczas prawem, etyką zawodową i zasadami moralnymi. Nie była karana sędownie, dyscyplinarnie, nie wykorzystywała zajmowanego stanowiska do celów prywatnych. Pełnomocnik odwołującej podkreślił również, że sytuacja, w której państw zmienia przyznane i zagwarantowane świadczenia w taki sposób, jak na mocy wskazanej ustawy, jest sprzeczne z prawem. Wskazał również na zastrzeżenia dotyczące nowelizacji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy policji i innych służb mundurowych z 16 grudnia 2016 r. na tle zgodności tych przepisów z Konstytucją RP oraz Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz ustosunkował się do sprecyzowanych w odwołaniu zarzutów.

(odwołanie k. 3-14, a.s., k. 20 – 31 a.s.).

W odpowiedzi na powyższe odwołanie z 24 lipca 2018 r. **Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji** wniósł o ich oddalenie. Uzasadniając swoje stanowisko w prawie organ rentowy wyjaśnił, że skarżone decyzje zostały wydane zgodnie z zasadami obliczania wysokości emerytury i renty określonymi w art. 15c ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 pkt ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy w oparciu o informację o przebiegu służby ubezpieczonej sporządzoną przez Instytut Pamięci Narodowej, która była dla niego wiążąca przy wydaniu decyzji. Wysokość świadczeń została ustalona na podstawie uzyskanej z Instytutu Pamięci Narodowej informacji Nr 351514/2017 r. z dnia 10 kwietnia 2017 r. o przebiegu służby na rzecz totalitarnego państwa o której mowa w art. 13b powołanej ustawy.

(odpowiedź na odwołanie k. 38-40a.s.).

Na wniosek Sądu Okręgowego w Warszawie, postanowieniem z dnia 28 października 2019 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyznaczył do rozpoznania sprawy Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie

(postanowienie z dnia 28 października 2019 k. 67 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona B. P. została przyjęta do służby w MO z dniem 15 lipca 1964 r., w charakterze funkcjonariusza ze stopniem służbowym na okres służby przygotowawczej na stanowisko oficera techniki operacyjnej Biura W Wydziału I Sekcji. Od 1 stycznia 1975 r. pracowała jako kontroler biura W, od 1 października 1976 r. starszy kontroler biura W, od 15 maja 1980 r. jako starszy referent t.o. Biuro W, od 1 kwietnia 1987 r. jako młodszy inspektor biura W. W okresie od 25 stycznia 1965 r. do 31 stycznia 1965 r. odbyła kurs specjalistyczny, składając w dniu 31 marca 1965 r. egzamin końcowy z wynikiem dobrym. W dniu 6 kwietnia 1967 r. złożono wniosek o nadanie odwołującej stopnia podporucznika MO, w dniu 6 kwietnia 1970 r. złożono wniosek o nadanie odwołującej stopnia porucznika MO. W dniu 31 maja 1988 r. wystąpiono z wnioskiem o nadanie stopnia kapitana MO.

W okresie od 1971 r. do 1974 r. ukończyła cykl doskonalenia zawodowego na stanowisku oficera z wynikiem dobrym. W okresie od 1 października 1974 r. do 30 czerwca 1977 r. ukończył cykl doskonalenia zawodowego na stanowisku starszego kontrolora z wynikiem dostatecznym. W okresie od 1 października 1977 r. do 30 czerwca 1980 r. ukończyła cykl doskonalenia zawodowego na stanowisku starszego referenta technik operacyjnych z wynikiem dobrym. W okresie od 1 października 1980 do 30 czerwca 1983 r. ukończyła cykl doskonalenia zawodowego na stanowisku starszego referenta technik operacyjnych z wynikiem dobrym.

Praca odwołującej w opiniach służbowych i wnioskach personalnych była oceniana pozytywnie. Wielokrotnie stwierdzano, że odwołująca wywiązuje się z obowiązków służbowych terminowo i dokładnie wkładając wiele wysiłku w wysoką jakość, jest zdyscyplinowana odpowiedzialna i samodzielna. Wyróżniała się zaangażowaniem w pracy i działalności społeczno – politycznej. Odwołująca otrzymała Srebrny Krzyż Zasługi, Srebrną Odznakę W (...), Brązową odznakę „Za Zasługi w Ochronie Porządku Publicznego” .

(świadcтво pracy k. 24, opinia k. 22; przebieg pracy k. 71 – 74, przebieg służby k. 75 -76 wnioski o nadanie stopnia MO k. 35-37, k. 41, k. 45, 122 k. 55 przebieg służby k. 30-31; opinie służbowe k. 43, k. 49, k. 65-67; wnioski personalne k. 84, 86, 88, 89, 95, 105, 109, 110,118 świadctwo ukończenia kursu personalnego k. 81, zaświadczenie o ukończeniu cyklu doskonalenia zawodowego k. 97, 111, 112, 116 – akta służbowe odwołującej).

Decyzją Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 grudnia 1998r. nr ewid. (...) odwołującej przyznano prawo do emerytury milicyjnej. Wysokość emerytury na dzień jej przyznania wynosiła (...). Decyzją z dnia 31 stycznia 1990 r. Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nr ewid. (...) odwołującej przyznano prawo do milicyjnej renty inwalidzkiej

w wysokości 487650 zł (decyzja Dyrektora ZER MSWiA: z 22 grudnia 1998r. nr ewid. (...). k.130 akta służbowe odwołującej, decyzja Dyrektora ZER MSWiA: z 31 stycznia 1990 r. nr ewid. (...). k.11 a.r.).

Pismem z dnia 10 kwietnia 2017 r. Instytut Pamięci Narodowej poinformował Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA, że na podstawie posiadanych akt osobowych B. P. w okresie od 15 lipca 1964 r. do 31 października 1989r. r. pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której jest mowa w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Służby Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

(informacja o przebiegu służby nr (...) z 10 kwietnia 2017 r. k. 4a.r.).

W związku z powyższym Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał w dniu 3 lipca 2017 r. r. decyzję nr ewid. nr ewid. (...), ZER-SW1- (...) w przedmiocie ponownego ustalenia jej emerytury policyjnej, oraz nr ewid. (...), ZER-SW1- (...) w przedmiocie ponownego ustalenia jej renty policyjnej o art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 oraz art. 22c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, ustalił wysokość emerytury B. P. w kwocie 1000 zł brutto – emerytura i 1000 zł – renta.

(decyzje Dyrektor ZER MSWiA z 3 lipca 2017 r. k. 6 – 7 a.r.).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, w tym w aktach organu rentowego oraz akt służbowych odwołującej z okresu służby w Milicji Obywatelskiej z lat 1964 - 1989. Dokumenty, na których Sąd oparł swoje ustalenia, zasługiwały w całości na uwzględnienie. Ich wiarygodności nie kwestionował zarówno odwołujący, jak i organ rentowy w toku postępowania sądowego. Wobec powyższego Sąd uznał ustalone fakty za wystarczające do wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było zasadne.

Na wstępie wskazać należy, iż Sąd wydał w niniejszej sprawie wyrok częściowy tj. w zakresie decyzji z dnia 3 lipca 2017 r. nr ewid. (...), ZER-SW1- (...) w przedmiocie ponownego ustalenia jej emerytury policyjnej.

Istniejący stan faktyczny pomiędzy stronami procesu nie był kwestionowany w toku postępowania sądowego. Przedmiot sporu dotyczył rozważenia, czy organ rentowy zasadnie na podstawie art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 708 ze zm.) zwanej dalej „ustawą zaopatrzeniową” dokonał obniżenia emerytury policyjnej. Pełnomocnik ubezpieczonej w treści odwołania zarzucał dokonaniem rozstrzygnięcia łamanie norm konstytucyjnych.

Organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję w oparciu o przepisy wprowadzone na mocy art. 1 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 2270) zwanej dalej „ustawą zmieniającą”. Należy zwrócić uwagę, że tym samym drugi raz zdecydowano się obniżyć emerytury osobom, które pełniły służbę na rzecz państwa totalitarnego, bowiem w ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. (Dz. U. z 2009, Nr 24, poz. 145) obniżono po raz pierwszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 1990 r. z 2,6% do 0,7%. W aktualnie zaś zmienionych regulacjach przepis art. 15c ustawy zaopatrzeniowej stanowi, że emerytura osoby pozostającej w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. wynosi: 0% podstawy wymiaru - za każdy rok tej służby

a przy tym, a jej wysokości nie podwyższa się zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3 ustawy nowelizowanej, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Wysokość zaś emerytury ustalonej zgodnie z art. 15c ust. 1 i 2 ustawy zaopatrzeniowej nie może być wyższa niż miesięczna kwota

przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W uzasadnieniu do projektu ustawy zmieniającej wskazano, że ma ona na celu wprowadzenie rozwiązań zapewniających w pełniejszym zakresie zniesienie przywilejów emerytalnych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa PRL przez ustalenie na nowo świadczeń emerytalnych i rentowych osobom pełniącym służbę na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. Zatem ustawodawca zdecydował się na ponowne obniżenie wysokości emerytur policyjnej pracownikom, którzy wówczas pełnili służbę. W uzasadnieniu projektu dotyczącego wprowadzenia ustawy zmieniającej wskazano na konieczność kolejnego ograniczenia przywilejów emerytalnych i rentowych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Stwierdzono również, że emerytury i renty osób pełniących służbę ustalono na znacznie korzystniejszych zasadach wynikających z ustawy zaopatrzeniowej, w stosunku do osób pobierających te świadczenia na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W kontekście zasadności pierwszego obniżenia emerytur osób pełniących służbę w okresie PRL wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 stycznia 2010 r. (K 6/09) oraz Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzji z dnia 14 maja 2013 r. (...), które stwierdziły, że nowe rozwiązania nie nałożyły na tę grupę emerytów nadmiernego obciążenia i dotyczyły jedynie praw nabytych niesłusznie. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie dawało możliwości postawienia zarzutu niekonstytucyjności wprowadzonych wówczas przepisów przez ustawodawcę. Wymaga podkreślenia, że Sąd Okręgowy w Warszawie wystosował pytanie prawne do Trybunału Konstytucyjnego w celu wypowiedzenia się co do zgodności z Konstytucją RP przepisów art. 15c, art. 22a oraz art. 13 ust. 1 lit. 1c w związku z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 2270). Pomimo zawiśnięcia sprawy przed Trybunałem Konstytucyjnym w dniu 27 lutego 2018 r. pod sygnaturą P 4/18, do dnia dzisiejszego nie zostało wydane orzeczenie w tej sprawie. Utrzymujący się stan prawny dał podstawę Sądowi Okręgowemu do rozpoznania zasadności wystosowanych zarzutów przez stronę odwołującą. W tej kwestii należało również kierować się wytycznymi Sądu Apelacyjnego, który nakazał prowadzić niniejsze postępowanie, a następnie wydać wyrok. Natomiast Trybunał Praw Człowieka potwierdził prawo ustawodawcy chcącego wyeliminować niesprawiedliwe lub nadmierne świadczenia z ubezpieczeń społecznych, dążącego do likwidacji przywilejów byłych funkcjonariuszy reżimów totalitarnych do tego rodzaju działań. Równocześnie Trybunał zwrócił uwagę, że podjęte środki nie mogą być jednak nieproporcjonalne.

Zdaniem Sądu Okręgowego ustawa zaopatrzeniowa, jak też wydane na jej podstawie decyzje, uzasadniają wątpliwości, co do jej zgodności z zasadą godności jednostki, zasadą rządów prawa, zasadą równości, zasadą proporcjonalności z uwagi na jej wydanie po niemal 27 latach od transformacji ustrojowej oraz z zasadą sądowego wymiaru sprawiedliwości. Ustawa zaopatrzeniowa wprowadza w art. 13b oraz art. 15c i art. 22a odpowiedzialność zbiorową i swoim zakresem podmiotowym obejmuje, bez wyjątków, wszystkich byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa, niezależnie od ich postawy patriotycznej, etycznej i moralnej, rodzaju wykonywanych czynności, czy zajmowanego stanowiska. Tego rodzaju regulacje zaprzeczają istocie zasady rządów prawa. Zasada ta oznacza obowiązek władz publicznych traktowania osób w sposób adekwatny i proporcjonalny do ich postawy, zasług i przewinień. Niedopuszczalne zatem jest zastosowanie jakichkolwiek represji w stosunku do osób tylko za to, że pracowały lub służyły w okresie poprzedzającym zmianę ustroju państwa polskiego. Nawet uznanie, że niektóre instytucje funkcjonujące przed tą zmianą działały w sposób budzący dziś poważne wątpliwości prawne i moralne, nie uprawnia prawodawcy do stwierdzenia, że wszystkie osoby tam zatrudnione były przestępcami. W tym też kontekście,

zdaniem Sądu, działania ustawodawcy polegające na arbitralnym obniżeniu wysokości emerytury i renty ubezpieczonej trudno uzasadnić dążeniem do jakiegokolwiek słusznego celu leżącego w interesie publicznym. Zastosowanie nowego wskaźnika emerytury miało zastosowanie automatycznie, bez uwzględnienia charakteru faktycznie wykonywanych obowiązków oraz pełnionej funkcji przez odwołującą. Sąd Okręgowy zważył, że ustawa zmieniająca w gruncie rzeczy działała bez rozróżnienia pomiędzy funkcjonariuszami, którzy w rzeczywistości dopuścili się czynów przestępczych oraz tymi, którzy jedynie należeli do personelu technicznego.

Ponadto nie należy pominąć faktu, że zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy zaopatrzeniowej prawo do emerytury policyjnej nie przysługuje funkcjonariuszowi skazanemu prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo za przestępstwo określone w art. 258 kodeksu karnego lub wobec którego orzeczono prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, które zostało popełnione przed zwolnieniem ze służby. Jednakże w takim przypadku prawomocnie skazanemu przestępcy przysługuje świadczenie na zasadach obowiązujących w powszechnym systemie emerytalnym. Przytoczony powyżej przepis wskazuje, że ustawa zaopatrzeniowej wprowadziła pozasądową zbiorową odpowiedzialność za nieokreślony czyn z naruszeniem prawa jednostki do sądu i sprawiedliwego procesu. Obniżono określonym podmiotom emerytury i renty w sposób bardziej niekorzystny, niż jest to obecnie dopuszczalne nawet wobec funkcjonariuszy prawomocnie skazanych przez sąd za popełnione przestępstwa. Ci ostatni funkcjonariusze mogą zostać pozbawieni świadczeń emerytalnych przysługujących służbom mundurowym przez obniżenie ich do poziomu przysługującego w ramach powszechnego systemu emerytalnego.

W ustalonym stanie faktycznym Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał zaskarżoną decyzję jedynie na podstawie informacji o przebiegu służby ubezpieczonej sporządzoną przez Instytut Pamięci Narodowej z 10 kwietnia 2017 r. Ten dokument stanowił podstawę obniżenia emerytury i renty policyjnej. Wymaga przy tym podkreślenia, że powyższy dokument treściowo ogranicza się jedynie do stwierdzenia, że ubezpieczona pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której jest mowa w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej od 15 lipca 1964 r. do 31 października 1989 r. Treść dokumentu nie precyzuje natomiast na jakiej dokładnie podstawie służba ubezpieczonej została zakwalifikowana jako służba na rzecz państwa totalitarnego. W tym kontekście Sąd Okręgowy zwraca uwagę pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 r., sygn. akt II UZP 10/11 – który też w całości podziela – zgodnie z którym Sąd Najwyższy nie jest związany treścią informacji IPN zarówno co do faktów, w tym zaświadczeniu o przebiegu służby, jak i co do oceny, czy służba była realizowana na rzecz organów bezpieczeństwa państwa. Z tego wynika, że ustalenia faktyczne i interpretacje prawne Instytutu Pamięci Narodowej nie mogą wiązać również Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę.

W obowiązującym stanie prawnym należało powołać się na aktualne orzeczenie Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. akt III UZP 1/20. Sąd Najwyższy podjął uchwałę w składzie 7-osobowym, w której stwierdził, że kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.

W ślad za uzasadnieniem powyższego rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego, stwierdzenie pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. nie może być dokonane wyłącznie na podstawie informacji Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (kryterium formalnej przynależności do służb), lecz na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu (art. 13b ust. 1 w związku z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r.). W tym kontekście Sąd Najwyższy w ustnych motywach zwrócił również uwagę, że pozbawienie sądu ubezpieczeń społecznych prawa do przeprowadzenia interpretacji przepisu art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej naruszałoby wprost art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Sąd Najwyższy uznał, że rolą sądu powszechnego jest w szczególności ustalenie długości okresu i miejsca pełnienia służby oraz stanowiska i stopnia służbowego odwołującego. Przy tym istotne jest ustalenie

indywidualnych czynów ubezpieczonego pod kątem zweryfikowania, czy naruszały one podstawowe prawa i wolności człowieka.

W konsekwencji powyższego w niniejszym postępowaniu Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe w wyniku którego ustalił, że w przypadku ubezpieczonej B. P. nie zachodziły okoliczności pozwalające na zakwalifikowanie jej służby w okresie od 15 lipca 1964 r. do 31 października 1989 r. za służbę na rzecz państwa totalitarnego. Zebrany w sprawie materiał dowodowy zdaniem Sądu nie daje podstaw do stanowczego i jednoznacznego ustalenia, że ubezpieczona swoimi działaniami w jakikolwiek sposób naruszyła prawa człowieka podczas służby na rzecz państwa totalitarnego, bądź też popełniła jakiekolwiek przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego czy prywatnego. Sąd zwrócił przy tym uwagę, że zgodnie z art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. d ustawy zaopatrzeniowej – co prawdopodobnie stanowiło podstawę negatywnej kwalifikacji spornego okresu służby ubezpieczonej przez IPN, czego jednak, jak wskazano wyżej, nie sprecyzowano – za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się służbę od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w jednostkach wykonujących czynności operacyjno-techniczne niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa w Biurze W. Wprawdzie z załączonych do akt sprawy dowodów w postaci dokumentacji z przebiegu służby ubezpieczonej wynika, że w spornym okresie, przypadającym na lata 1964 - 1989 pracowała w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych w Biurze W, tym niemniej z dokumentów tych nie wynika z nich, by odwołująca wykonywała jakiekolwiek czynności wywiadowcze i kontrwywiadowcze; takiego zaś wniosku zdaniem Sądu nie można wyprowadzić wyłącznie z faktu zatrudnienia w danej jednostce organizacyjnej MSWiA. Jedyne informacje dotyczące czynności jakie odwołująca miała wykonywać znajdują się w opiniach służbowych oraz wnioskach personalnych i wnioskach o nadanie stopnia MO. Zgodnie z tymi informacjami i wyjaśnieniami odwołującej B. P. zawartymi w odwołaniu, pracując na stanowisku kontrolera biura W, starszego kontrolera biura W, starszego referenta t.o. Biuro W, młodszego inspektora biura W i starszego referenta techniki operacyjnej, zajmowała się weryfikacją oraz tłumaczeniem z języka niemieckiego powierzonej jej dokumentacji. W pozostałym zakresie dokumenty zawierają jedynie informacje o pozytywnej ocenie pracy odwołującej. Wynika z nich, że ubezpieczona prezentowała cechy osoby sumiennej, zdyscyplinowanej, subordynowanej, koleżeńskiej, zaangażowanej społecznie oraz o nie budzącej wątpliwości postawie politycznej, a ponadto była nagradzana oraz typowana do awansów. Informacje te nie pozwalały jednak na ocenę przebiegu służby ubezpieczonej z perspektywy zaangażowania w służbie na rzecz państwa totalitarnego, nawet w ujęciu cytowanego wyżej przepisu.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy zważył, że w przypadku odwołującej przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 2016 roku nie miały zastosowania. W ocenie Sądu biorąc pod uwagę, iż w toku procesu nie ujawniono żadnych dowodów przestępczej działalności odwołującej, zarzut bycia współuczestnikiem bezprawia pełniącego służbę na rzecz totalitarnego państwa, bez badania indywidualnej winy i popełnionych czynów, uzasadnia naruszenia zasady godności wobec odwołującej. Stwierdzając zatem brak podstaw do zastosowania art. 15c ustawy zaopatrzeniowej w związku z czym nakazał ponowne przeliczeni emerytury policyjnej z pominięciem ww. przepisów. W konsekwencji powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Sąd Okręgowy orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. rozstrzygającego o zasadzie odpowiedzialności za wynik postępowania, a ich wysokość ustalono na podstawie § 9 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie, zasądzając od organu rentowego na rzecz odwołującej koszty procesu w kwocie 180 złotych, na które składały się koszty zastępstwa procesowego.